

Laidiens: 10.12.2003., Nr. 174

Ministru kabineta noteikumi Nr.646

Rīgā 2003.gada 11.novembrī (prot. Nr.59 6.§)

Biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

Izdoti saskaņā ar Sēklu aprites likuma 2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka biešu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību.
2. Noteikumi attiecas uz cukurbietēm un lopbarības bietēm (*Beta vulgaris L.*) (turpmāk — bietes).

II. Sēklu kategorijas

3. Sēklas iedala šādās kategorijās:

3.1. izlases sēklas (IS);

3.2. pirmsbāzes sēklas (PB);

3.3. bāzes sēklas (B);

3.4. sertificētas sēklas (C).

4. Izlases sēklas (IS) ir neliels sēklu daudzums, kas nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs. Šīs sēklas iegūst un to pavairošanas shēmu nosaka selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs (turpmāk — selekcionārs).

5. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:

5.1. iegūtas tieši no izlases sēklām (IS) selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;

5.2. paredzētas, lai ražotu bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas;

5.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

5.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Bāzes sēklas (B) ir sēklas, kas:

- 6.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām (PB) vai arī tieši no izlases sēklām (IS);
- 6.2. audzētas selekcionāra uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto praksi šķirnes uzturēšanai;
- 6.3. paredzētas, lai ražotu sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas;
- 6.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;
- 6.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

7. Sertificētas sēklas (C) ir sēklas, kas:

- 7.1. iegūtas tieši no bāzes sēklām (B) vai, ja selekcionārs vēlas, — arī no augstākas kategorijas sēklām;
- 7.2. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;
- 7.3. paredzētas biešu audzēšanai;
- 7.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

8. Viendīgsta sēklas (D) ģenētiski ir viendīgsta sēklas.

9. Kalibrētas sēklas (E) ir sēklas, ko paredzēts izmantot precīzai rindu sējmašīnai. Tās dod tikai vienu dīgstu.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

10. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas vai vairāku šķirņu un kategoriju sēklas, ja ir iespējas nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.

11. Šķirņu sēklaudzēšanas laukus izvieto tikai pēc piemērotiem priekšaugiem, lai saglabātu šķirnes tīrību un novērstu slimību un kaitēkļu izplatīšanos. Bietes drīkst audzēt laukā, kurā tās nav audzētas pēdējo trīs gadu laikā.

12. Minimālie attālumi starp dažādu šķirņu sēklaudzēšanas laukiem noteikti šo noteikumu 1.pielikumā.

13. Biešu sēklaudzēšanas laukos pieļaujamais slimo augu skaits noteikts šo noteikumu 2.pielikumā. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujama vējauzu (*Avena fatua*, *Avena sterilis*), Ludovika auzu (*Avena ludoviciana*) un karantīnas nezāļu klātbūtne.

IV. Sēklaudzēšanas lauka apskate

14. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārējo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu šķirnes tīrību saskaņā ar šo noteikumu 3.pielikumu, Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori veic lauku apskati.

15. Sēklaudzētājs katru gadu līdz 1.jūnijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā pieteikumu biešu mātes augu un sēklu lauku apskatei, kurā ietverta informācija par izsēto sēklu kvalitāti un apsēto platību.

16. Pirms lauka apskates Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecinošiem dokumentiem.

17. Lauka apskati veic veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes morfoloģiskās īpatnības un visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību, kā arī konstatēt ar slimībām inficētos augus. Bāzes sēklām (B) lauka apskati veic divas reizes — pirmajā gadā un biešu sēklu ražošanas gadā, sertificētām sēklām (C) — tikai sēklu ražošanas gadā.

18. Ja, veicot lauka apskati vai pārbaudot izsēto sēklu dokumentus, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējumu neatbilstību vērtējamajai sēklu kategorijai, sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošai kategorijai (noteikta šo noteikumu 3.punktā). Ja trūkumus iespējams novērst, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti.

19. Ja sējums neatbilst šo noteikumu III nodaļā vai 3.pielikumā noteiktajām prasībām, sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu un iegūto ražu neiekļauj turpmākajā sēklu novērtēšanā.

V. Sēklu kvalitātes novērtēšana

20. Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors sēklu kvalitātes novērtēšanai noņem paraugu no katras sagatavotās sēklu partijas.

21. Sēklu paraugu noņem no viendabīgas sēklu partijas. Ja ir pierādījumi, ka sēklu partija nav pietiekami viendabīga un neatbilst Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (*ISTA*) noteikumiem, sēklu partijas novērtēšanu atsaka.

22. Sēklu partijas masa, no kuras tiek noņemts paraugs, nepārsniedz 20000 kg. Ir pieļaujama novirze 5 % apmērā no noteiktā maksimālā sēklu partijas masas lieluma. Maksimālais sēklu skaits partijā (dražētām, inkrustētām, granulētām, lentēs) var būt līdz 1000000000 (10000 vienības pa 100000 sēklām). Sēklu partijas masa kopā ar dražējuma materiālu nedrīkst pārsniegt 42000 kg (40000 kg + 5 %).

23. Ja sēklu partijas masa pārsniedz šo noteikumu 22.punktā noteikto lielumu, to sadala vairākās sēklu partijās.

24. No sēklu partijas ņem vidējo paraugu, kura masa nav mazāka par 1100 g, un to izmanto šādi:

24.1. sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanai — 500 g;

24.2. sēklu pēcpārbaudei — 500 g;

24.3. sēklu mitruma un kaitēkļu invāzijas noteikšanai — 100 g (ievieto hermētiski noslēgtā iesaiņojumā).

25. Sēklu kvalitatīvo īpašību noteikšanas parauga atlikušo daļu uzglabā vismaz gadu. Sēklu pēcpārbaudes parauga atlikušo daļu uzglabā tik ilgi, lai pilnībā nodrošinātu parauga novērtēšanu.

26. Biešu sēklu kvalitātes prasības noteiktas šo noteikumu 4.pielikumā.

27. Ja pirmsbāzes (PB) vai bāzes (B) kategorijas sēklu partijas sēklām analizē noteiktā dīgtspēja neatbilst šo noteikumu 4.pielikumā noteiktajai minimālajai sēklu dīgtspējai, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta atļaujas saņemšanas var sertificēt sēklas ar pazeminātu dīgtspēju. Īpašā etiķetē norāda sēklu dīgtspēju, sēklu partijas numuru, kā arī tirgotāja uzvārdu (juridiskai personai — nosaukumu) un adresi.

VI. Sēklu saiņošana

28. Biešu sēklas tirgo iesaiņotas. Sēklu iesaiņojumus aizzīmogo vai pārsaiņo Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Sēklu saiņotājs garantē sēklu kvalitāti.

29. Vienā iesaiņojumā sēklas masa nepārsniedz 20 kg, bet pēc pircēja rakstiska pieprasījuma sēklas masa var būt arī lielāka. Iesaiņojuma materiālu izvēlas tā, lai nodrošinātu sēklu kvalitātes un masas saglabāšanos un sēklu nesajaukšanos.

30. Nelielos iesaiņojumos viendīgsta vai kalibrētas sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas nepārsniedz 100000 kamoliņu vai 2,5 kg neto masas, pārējai sēklai — 10 kg neto masas.

31. Noslēdzot sēklu iesaiņojumu, tam ārpusē piestiprina etiķeti, kuras krāsa un izmērs atbilst šo noteikumu 5.pielikumā noteiktajām prasībām.

VII. Sēklu iesaiņojuma etiķetēšana

32. Etiķete var būt ar auklas caurumu, uzlīmējama vai piešujama. Etiķeti var aizstāt ar zīmogojumu, kurā atveidots etiķetes saturs. Ja sēklu iesaiņojums ir caurspīdīgs, etiķeti var ievietot tā iekšpusē, nodrošinot, lai etiķete ir salasāma. Ja netiek lietotas uzlīmējamās vai nenoplēšamās etiķetes vai zīmogojums, iesaiņojumā ievieto dokumentu (6.pielikums) etiķetes krāsā. Dokumenta tipogrāfiskais noformējums atšķiras no etiķetes, lai tos nevarētu sajaukt.

33. Ja lieto etiķeti ar auklas caurumu, etiķetes piestiprinājumu aizzīmogo.

34. Tām sēklām, kas atbilst pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu kategorijai (izņemot sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas nelielos iesaiņojumos), iesaiņojumu etiķetē (arī atkārtoti) Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Etiķetē norādāmā informācija noteikta šo noteikumu 6.pielikumā.

35. Sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklām nelielos iesaiņojumos saiņotājs piestiprina saiņotāja etiķeti (7.pielikums).

36. Sēklas, kas nav līdz galam sertificētas, bet kas novāktas:

36.1. citā valstī un atbilst Sēklu aprites likuma prasībām, pabeidz sertificēt Latvijā. Sēklas iesaiņo un etiķetē saskaņā ar Sēklu aprites likuma un šo noteikumu VI un šīs nodaļas prasībām. Sēklu iesaiņojumiem piestiprina atbilstošu etiķeti un pievieno pavaddokumentu (8.pielikums);

36.2. Latvijā un ir paredzētas sertificēšanai citā valstī, iesaiņo Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā. Sēklas iesaiņo un etiķetē saskaņā ar Sēklu aprites likuma un šo noteikumu VI un šīs nodaļas prasībām. Sēklu iesaiņojumiem piestiprina atbilstošu etiķeti un pievieno pavaddokumentu (8.pielikums).

37. Ja sēklu partijas kvalitāte neatbilst noteiktajām prasībām un nav apliecināma ar sēklu sertifikātu, pirmsbāzes (PB), bāzes (B) un sertificētu (C) sēklu kategorijas (izņemot sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklas nelielos iesaiņojumos) sēklu partijas etiķetes likvidē Valsts augu aizsardzības dienesta uzraudzībā.

38. Ja sēklas ir apstrādātas ar biopreparātiem, augu aizsardzības līdzekļiem vai ķīmikālijām, to norāda etiķetē.

39. Ja biešu šķirne ir ģenētiski modificēta, to norāda etiķetē, kā arī sēklu dokumentācijā.

VIII. Sēklu tirdzniecība

40. Sēklu tirdzniecība atļauta pēc tam, kad tās atzītas attiecīgi par pirmsbāzes (PB), bāzes (B) vai sertificētām (C) sēklām.

41. Pircējs zaudē tiesības izvirzīt pretenzijas sēklu tirgotājam, ja:

41.1. iegādājies sēklas bez šiem noteikumiem atbilstošas etiķetes;

41.2. mainījis vai sabojājis sēklu iesaiņojumu;

41.3. nav ievērojis šajos noteikumos noteiktās sēklu uzglabāšanas prasības.

42. Sēklu tirgotājs pēc pircēja pieprasījuma uzrāda šo noteikumu 48.punktā minētos dokumentus, kuros norādīts to derīguma termiņš.

IX. Sēklaudzētāju, sēklu sagatavotāju, saiņotāju un tirgotāju reģistrācija

43. Valsts augu aizsardzības dienests reģistrē sēklaudzētājus, sēklu sagatavotājus, saiņotājus un tirgotājus un izsniedz sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrācijas apliecības.

44. Lai reģistrētos Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, sēklaudzētājs, sēklu sagatavotājs, saiņotājs vai tirgotājs iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā attiecīgu iesniegumu (9.pielikums) un aprakstu par sēklu sagatavošanas, saiņošanas un tirdzniecības materiāltehnisko bāzi (turpmāk — apraksts), norādot tās piederību, kā arī sēklaudzēšanai paredzēto lauku plānus un platību (hektāros).

45. Valsts augu aizsardzības dienests 10 darbdienu laikā izvērtē iesniegto iesniegumu un aprakstu, pieņem lēmumu par sēklaudzētāja, sēklu sagatavotāja, saiņotāja vai tirgotāja reģistrāciju Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā vai atsaka reģistrāciju. Ja pieņemts lēmums par reģistrāciju Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā, Valsts augu aizsardzības dienests sēklaudzētājam, sēklu sagatavotājam, saiņotājam vai vairumtirgotājam izsniedz reģistrācijas apliecību (10.pielikums) un piešķir noteiktu kodu. Koda pirmās divas zīmes norāda sēklaudzētāja adresi (rajona pasta indeksa pirmie divi cipari), pārējās zīmes — sēklaudzētāja kārtas numuru.

46. Ja Valsts augu aizsardzības dienests saņēmis sēklaudzētāja, sēklu sagatavotāja, saiņotāja vai tirgotāja rakstisku iesniegumu par izslēgšanu no reģistra vai konstatējis, ka nav ievērotas šajos noteikumos noteiktās prasības, un par to ir sastādīts akts, reģistrāciju anulē divu nedēļu laikā pēc iesnieguma saņemšanas vai akta sastādīšanas. Lēmumu par reģistrācijas anulēšanu sēklaudzētājam, sēklu sagatavotājam, saiņotājam vai tirgotājam paziņo piecu darbdienu laikā.

X. Sēklu dokumentācija

47. Pamatojoties uz lauka apskates un sēklu parauga novērtēšanas rezultātiem, Valsts augu aizsardzības dienests Sēklaudzētāju un sēklu tirgotāju reģistrā reģistrētiem sēklaudzētājiem, sēklu sagatavotājiem, saiņotājiem vai tirgotājiem izsniedz sēklu kvalitāti apliecinošu dokumentu.

48. Ja sēklu kvalitāte atbilst attiecīgajai sēklu kategorijai noteiktajām prasībām un pirms tam ir veikta sēklaudzēšanas lauka apskate, izsniedz sēklu sertifikātu.

49. Sēklu sertifikāts (11.pielikums) ir sēklu kvalitāti apliecinošs dokuments. Ja sēklu kvalitāte neatbilst šo noteikumu prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests izsniedz pārskatu par sēklu novērtēšanas rezultātiem (12.pielikums). Sēklu sertifikātu vai minēto pārskatu izsniedz triju dienu laikā pēc tam, kad pabeigta sēklu parauga novērtēšana.

50. Ja attiecīgajai sēklu kategorijai noteiktajām prasībām neatbilst kāds no sēklu partijas pilnā novērtēšanā iegūtajiem rādītājiem, kā arī ja novērtēti tikai atsevišķi rādītāji, izsniedz pārskatu par sēklu novērtēšanas rezultātiem. Pārskatā var norādīt arī sēklu kvalitātes uzlabošanas iespējas (ja tādas ir).